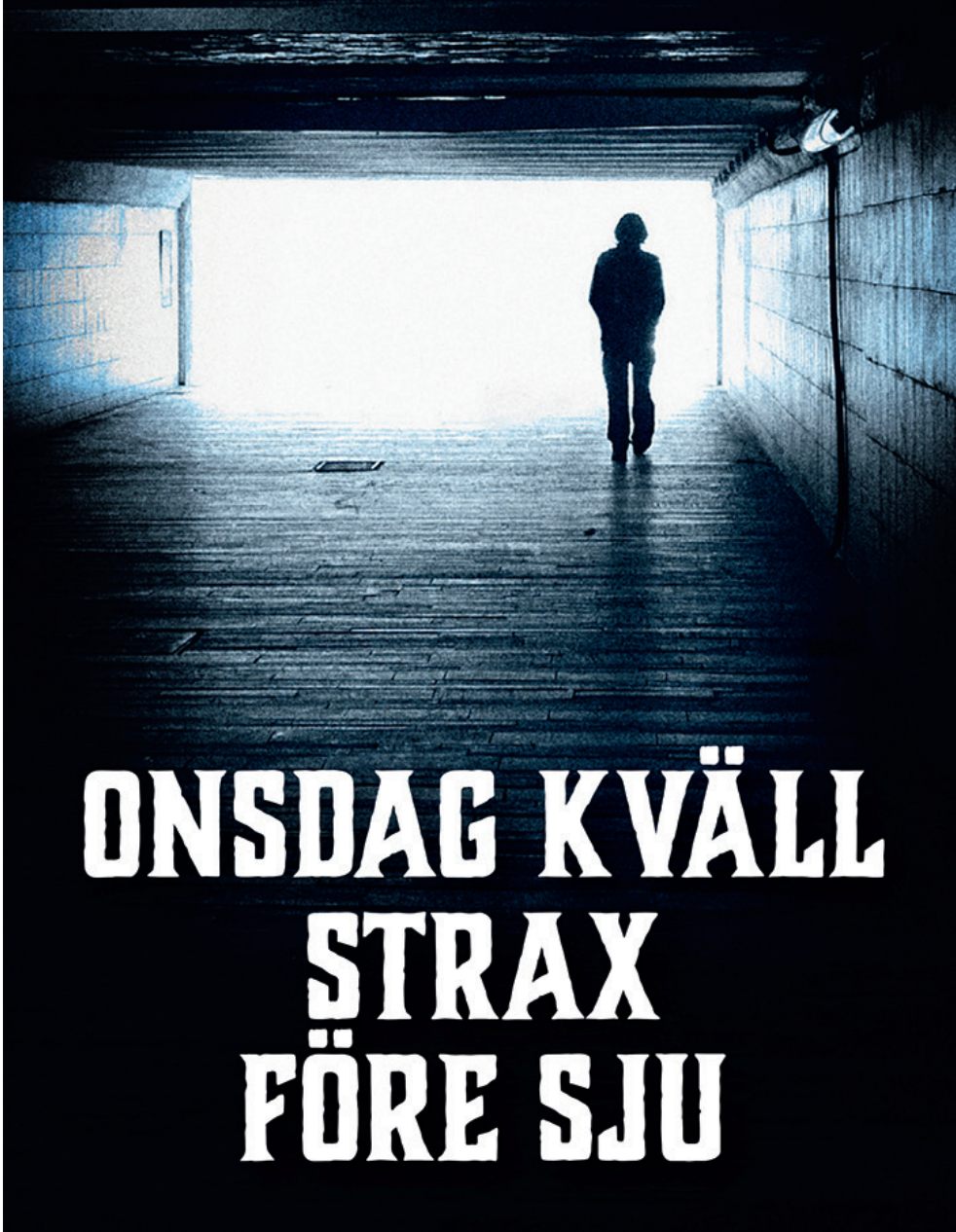

MATS BERGGREN

OPAL
POCKET

Bokomslag © Niklas Lindblad

LÄRARHANDLEDNING FÖR ÅK 7-9

av Helga Boström

Välkommen till lärarhandledningen!

Här hittar du olika uppgifter till boken *Onsdag kväll strax före sju*, en fristående bok i Mats Berggrens serie om unga människor i den fiktiva förorten Alsta.

Det finns övningar att arbeta med innan läsning, under läsning och efter läsning. Utöver det hittar du också förslag på hur du kan arbeta ämnesövergripande och tips på annan media som passar bra att arbeta med i anslutning till läsningen. Välj just de övningar som passar din elevgrupp och dig.

Mycket nöje och lycka till!

Helga Boström, leg lärare i svenska, SvA och engelska åk 3-9, förstelärare i språk-utveckling. Driver tillsammans med en kollega hemsidan "Serien Och Eleven" med lärarhandledningar till serieromaner.

Handlingen i korthet

Onsdag kväll strax före sju utspelar sig i Alsta, en fiktiv svensk förort, och handlar om några högstadieelever. De tre kompisarna Abdi, Daniel och Ville står i centrum. De har hängt sedan de gick på dagis men nu har Abdi börjat dra sig undan de två andra och börjat ägna sig åt sitt nya intresse - rap. Daniel och Ville fortsätter det småkriminella liv som gänget tidigare sysslat med tillsammans och Daniel tycker att Abdi är en svikare. Under bokens gång blir Daniel mer och mer hetsig och aggressiv och Ville får agera medlare och försöka lugna honom.

Vi får också lära känna Rakel och Jamila som går i samma klass som killarna. De är studiemotiverade och retar sig på att killar får mer uppmärksamhet från lärarna än tjejer när de lyckas med skoluppgifter. Den sjätte personen som är i fokus i boken är Nalin som är hemligt kär i Ville, något som vi efter ett tag märker är besvarat.

De sex ungdomarna bor i samma förort och går i samma skola men har olika bakgrund. Abdi bor i ett kärleksfullt hem med föräldrar som kommer från Somalia och har många syskon. Nalins föräldrar är kurder och hon är hårt hållen hemma. Om hon gör övertramp vet hon att släktingar eller familjens vänner kommer skvallra. Rakels storebror, Gabriel, är föräldrarnas gullegris. Han behöver inte hjälpa till hemma medan Rakel måste hämta småsyskon på dagis, diska, tvätta och dessutom serva sin bror. Villes mamma är bipolär och pendlar mellan maniska och depressiva skov. Hemma hos Daniel finns det en omtänksam mamma och flera småsyskon. Hans pappa är bitter över att invandringen blivit så stor sedan han själv kom till Sverige. Han har höga krav på sin son och har ingen aning om vad hans välartade gosse sysslar med på sin fritid. Jamilas föräldrar är muslimer och är måna om att Jamila ska lära sig om sina rötter. Hennes högsta önskan är att få gå på gymnasiet, något hennes pappa starkt vänder sig emot.

Ungdomarnas öden flätas samman fram tills ögonblicket då Daniel, som misstänker att Ville försökt undanhålla pengar från honom, tappar besinningen. Han brottar ner Ville men för första gången gör Ville motstånd. Den förvånade och övermannade Daniel tar fram sin stilet, hugger och Ville dör. Rakel och Nalin blir de som hittar kroppen.

Boken slutar med att Daniel erkänner att det var han som dödade sin vän, Abdi skriver en låt om sina vänner, Rakel stöttar Nalin och Jamilas föräldrar låter henne börja gymnasiet.

Om boken

Författaren Mats Berggren gjorde research i fem månader innan han började skriva boken. Men allt började med att han var i Rinkeby vid Nobelpristagaren Mario Vargas Llosas besök. Så här berättar Mats Berggren själv:

“Dagen efter råkade jag träffa författaren Gunilla Lundgren, som har hållit i Nobel i Rinkeby i alla år. Hon berättade lite om åttondeklass eleverna som jag hade sett framträda, om deras öden. Medan jag funderade på det hörde jag en muslimsk kvinna på radion som sa att i hennes förort var de klämda mellan två knytnävar, på ena sidan rasisterna/sverigedemokraterna, på andra sidan islamisterna. För mig blev det vad den här boken skulle handla om.”

Han har hittat på alla personer men hämtat händelser ur verkligheten och han menar att det naturliga var att det skulle handla om kriminalitet. I ett samtal med en poliskommissarie fick han höra om två killar som blivit osams om bytet efter ett inbrott. Det slutade med att den ena stack ihjäl den andre med en sax, över femtio kronor.

“Jag ville ha en händelse som rasisterna skulle tolka på sitt sätt, islamisterna på sitt - och så skulle det vara på ett tredje sätt”, säger Mats Berggren. För att kunna skildra händelsen och allt som föranledde den läste han på och pratade med personer med insyn. Han pratade med två kvinnor från socialtjänsten som arbetar med kriminella killar, han läste böcker och forskning om somalier i Sverige och USA, han besökte Gottsundas hiphopscen och han läste om islam och om kurder.

Boken utspelar sig i samma förort som *En enda kväll*, Alsta, men med nya, yngre ungdomar som huvudpersoner. Tanken var att det bara skulle bli en bok om dessa, nya karaktärer, men efter att ha läst en diskussion om hedersvåld på Facebook föddes idén till ytterligare en bok, *Din syster måste dö*. Många har därefter undrat vad som händer med karaktärerna efter knivmordet, varpå Mats valde att skriva ännu en bok om Alsta, *Den vita glöden*.

Mats Berggrens förhoppning med boken är att eleverna ska fundera över de problem som han sätter i spel, bland annat hur det är att bli klämd mellan rasister och islamister.

Hur kan boken läsas?

Boken läses med fördel högt av läraren, då inkluderas alla elever och det blir lätt att diskutera och att göra övningar efter varje del. Men självfallet kan läsningen delas in i att vissa partier läses högt och vissa tyst, så länge lässvaga elever under tystläsningen får möjlighet att ta del av boken uppläst via ljudboksplattform, exempelvis Legimus. Låt gärna en del av läsningen vara gruppläsning, dela in eleverna i grupper och låt dem läsa en sida var i taget. Delar av boken kan också läsas som stafettläsning, högläsning i helklass där alla elever får läsa lite var. Då är det dock viktigt att möjligheten att säga "pass" finns, ingen ska tvingas att läsa högt för hela klassen.

Introduktion

Innan läsningen är det bra att prata om ungdomskriminalitet, hur ser det ut i området där er skola ligger, hur ser det ut i Sverige? Vilka brott är vanliga bland unga och vilka straff kan en person som är under 18 år få? Läs på nätet och låt eleverna leta efter statistisk och artiklar. Prata också om varför eleverna tror att unga begår brott, vilka olika anledningar kan det finnas?

Läs om författaren Mats Berggren, gå in på hans hemsida så att eleverna får stifta bekantskap med personen bakom boken. Berätta för dem om Mats Berggrens förarbete (se sid 3 i denna handledning).

Dela ut böckerna och börja med att studera bokens framsida. Låt eleverna parvis fundera över följande frågor:

- Vad tror du att titeln betyder?
- Vad får du för känsla av bilden, varför är just denna bild vald?
- Hur har författaren tänkt med färgerna på framsidan, varför är dessa färger valda?
- Skapar framsidan läslust? Varför/varför inte?

Under läsningens gång

Boken är cirka 200 sidor lång. Förslagsvis delar ni upp boken i fyra delar och väljer de frågor och uppgifter som passar. En del kan diskuteras, andra arbetas med enskilt med skriftliga svar.

Be också eleverna att varje gång de stöter på ett slangord eller ett ord de inte förstår, skriva upp ordet samt slå upp orden de inte förstår.

Sid. 3-50

1. Varför tror du att författaren väljer att berätta om Villes död redan på sidan 3?
2. Kan du känna igen dig i klassrumsdiskussionen på sidorna 7-9, har författaren skildrat den trovärdigt tycker du?
3. Vad tycker du om läraren Irene? Vilka egenskaper verkar hon ha och tycker du att hon är en bra eller dålig lärare. Motivera svaret.
4. Varför tror du att Daniel är så aggressiv?
5. Hur skulle du ha betett dig mot Gabriel om han var din bror?
6. På sidan 27 står det att Adnan pratar med Daniel på suryoyo. Vad är det?
7. Vad menar Abdis mamma på sidan 33 när hon säger: "Vi är ett folk av poeter och min son har blivit poet."?
8. På sidan 34 står det att Jamila hos ungdomsföreningen lär sig att könsstympning är ett brott mot religionen. Vad är könsstympning?
9. Försök att förklara vad Abdi vill säga med sin rap på sidan 37.
10. Berätta om olika saker som Ville gillar med filmen *Utvandrarna*. (s. 39-40)
11. Daniel respekterar inte sin pappa. Varför? (Se bland annat s. 41)
12. På vilka sätt känner Jamila och Abdi igen sig i filmen *Utvandrarna*? (s. 44-46)

Sid. 51-98

13. Vad menar Rakel på sidan 54 när hon tänker att hennes bror är som "...en parodi på en odräglig storebror."
14. Varför tänker Nalin att Ville aldrig skulle kunna bli kär i en som hon (s. 57)? Vad hade du sagt till henne om du var hennes vän och hon berättade hur hon kände för dig?
15. Eleverna kallar sin lärare för IRENE DESPERATION. Varför gör de det? Vad betyder uttrycket "i ren desperation"?
16. Vad tycker du om hur Abdi betar sig mot sina gamla vänner? Gör han rätt som drar sig undan från dem eller borde han gjort på något annat sätt?
17. Hur hade du velat ändra Villes och Nalins möte på s. 66-67?
18. Varför tror du att just Fedra har så positiv inverkan på Daniel? Har du någon person som har liknande inverkan på dig?
19. Vad menas med "i ett skimmer" i meningen "Hon brukade se alltsammans i ett skimmer..." (s. 72)
20. Vad tycker du om att Irene bjuder klassen på tårta efter att Abdi skrivit bra på provet?
21. Daniel slår ner Abdi. Efteråt konstaterar Abdi att han inte blivit allvarligt skadad och han tittar upp och upptäcker att hans affisch är hel. Vad tycker du att detta innebär, att Abdi lägger så mycket fokus på sin affisch när han precis blivit nerlagen av sin vän?
22. Varför blir Daniel rädd för sig själv (s. 95-98) och hur löser Ville situationen - han gör två olika saker.

Sid. 99-140

23. Vilka olika argument och knep har Rakel för att få gå på musikfesten?
24. Daniels föräldrar verkar inte ha någon aning om Daniels aggressivitet och kriminalitet. Hur kan det vara möjligt tror du?
25. Villes mamma har bipolär sjukdom. Läs om sjukdomen och förklara sedan hur det tydligt märks att hon har just den sjukdomen.
26. På vilket sätt får Abdi nya insikter kring de offer som blivit utsatta för rån av honom och hans gäng efter att Daniel flög på honom?
27. Varför börjar Ville tröttna på Daniel? (s. 128-129)

Sid. 141-206

28. Hur reagerar de olika huvudpersonerna på Villes död?
29. Varför tror du att Daniel bara går hem efter bråket med Ville, varför säger han ingenting?
30. Vad tycker du om skolans sätt att hantera Villes död (s. 160)? Vad kunde ha gjorts annorlunda?
31. Hur tror du att Jamila kommer att påverkas av händelsen hon var med om med de tre killarna utanför skolgården?
32. Varför anmäler Jamilas föräldrar inte?
33. Varför bestämmer sig Daniel plötsligt för att berätta att det var han som dödade Ville?
34. Tror du att han kommer att må bättre eller sämre efter att han erkänt? Förklara hur du tänker.
35. När Abdi framfört sin låt tänker han att "den här tystnaden var den största uppskattning som gick att få" (s. 202). Vad menar han med det?
36. Skulle du säga att Daniel gjort sig skyldig till mord, dråp eller vållande till annans död? Förklara hur du tänker.
37. Tror du att Ville och Nalin hade blivit ihop om Ville inte dödats?
38. Om du hade fått välja att leva ett av huvudpersonernas liv (om Ville inte hade blivit dödad), vems hade du valt och varför?
39. Hur förändras Gabriel under bokens gång?

Efter att boken är utläst

Bokens upplägg

Gå igenom hur Mats Berggren byggt upp sin bok med hjälp av begrepp som: spänningskurva, tillbakablickar, cliffhangers, parallellhandling, mellanrum (det som händer mellan före och efter i slutet).

Slang och uttryck

Låt eleverna ta fram sina listor med slangord och svåra ord och skriva dem som ordlistor där de själva skriver förklaringar till dem. Prata i klassen - använder de andra slangord som inte finns med i boken? Vilka? Skriv in även dessa i listan. Avsluta med att ordna orden i alfabetisk ordning, skriv dem och förklaringarna på ett stort papper och häng upp i klassrummet.

Recension

Eleverna får skriva varsin recension av boken på max en sida där följande måste finnas med: Kort beskrivning av handlingen, kort och för recensionen relevant information om författaren samt den egna upplevelsen av läsningen.

Notis eller artikel

Eleverna får skriva egna notiser eller artiklar där de låter del av bokens handling bli till en nyhetsartikel.

Fortsättningskapitel

Eleverna får skriva ett fortsättningskapitel ur valfri persons perspektiv. Det är viktigt att de försöker hålla Mats Berggrens språkliga stil.

Nya slut - drama

I grupper får eleverna välja valfri scen ur boken som de önskar skulle ha slutat annorlunda. De får skriva ihop ett manus med nytt slut på sin scen och sedan spela upp för klassen.

Forumteater

Välj några scener ur boken som slutar dåligt. Dela in eleverna i grupper och ge varje grupp en scen. De får tid för att öva in scenen under max en lektion och sedan är det dags för uppspel. När en grupp spelat upp sin scen en gång spelar de upp den en gång till. Denna gång får övriga elever när de vill ropa "Bryt" och gå in och byta plats med valfri skådespelare och sedan improvisera fram en alternativ handling där slutet blir bättre. Fler elever kan ropa "Bryt" under samma scen. Diskutera sedan hur det blev den andra gången innan nästa grupp får spela upp sin scen.

Adjektivkort

Skriv massor av adjektiv på lappar. Låt eleverna bestämma vilka fem-sex karaktärer de tycker är viktigast för handlingen i boken. Skriv dessa namn stort på tavlan. Dela in eleverna i par och dela ut fem-tio kort per par. De ska nu tillsammans i paret bestämma vilken karaktär varje adjektiv passar bäst in på. Därefter får paret, ett par i taget, gå fram till tavlan, sätta upp sina kort under de karaktärer de valt samt motivera sina val. Avslutningsvis läser ni upp alla adjektiv för varje karaktär. Tycker klassen att karaktärernas adjektiv stämmer väl in? Diskutera i helklass. Adjektivkort för utskrift finns på hemsidan serienocheleven.wordpress.com.

Heta stolen

Låt eleverna två och två skriva olika påståenden om boken, påståenden som det går att antingen hålla med om eller inte, exempelvis: "Jag tycker Abdi gjorde rätt som drog sig undan från sina gamla vänner" och "Jamila och Rakel borde ha sagt ifrån när Abdi fick tårta". Samla in alla påståenden och gå igenom dem själv efter lektionen. Välj ut de som du känner kommer att funka för en Heta stolen-stund i just den här klassen. Lektionen efter sätter ni stolar i en ring på golvet, det ska finnas en extra stol. Förklara "reglerna" för eleverna - att du kommer att läsa upp påståenden och om de håller med så ska de byta plats med någon annan. Om det bara är en person som reser sig så sätter hen sig på den tomma stolen. Efter varje påstående diskuterar ni en liten stund, fråga någon som höll med och någon som inte gjorde det hur de tänkte.

Förslag på ämnesövergripande arbete

Svenska och musik

- Låt eleverna skriva rap-låtar om något viktigt som hänt i deras egna liv.
- Låt eleverna skapa musiken till Abdis rap.

Svenska och bild

- Eleverna får en-två lektioner till att rita fyrrutingar i stil med Henrik Langes "Romaner för dig som har bråttom", alltså att på endast fyra rutor sammanfatta hela bokens handling med ord och bild.
- Låt eleverna välja varsin händelse från boken som de tycker är extra viktig. Denna får de illustrera på bilden med valfri teknik, så att känslan i händelsen verkligen kommer fram.
- Eleverna får rita nya framsidor till boken.

Svenska och geografi

- Ta fram en riktigt stor världskarta, markera personerna i boken och var de kommer från. Låt sedan alla elever i klassen berätta om sin bakgrund, om de själva eller någon släkting har anknytning till något annat land. Markera på kartan efter varje berättelse.

Svenska och samhällskunskap

- Arbeta med Lag och rätt och lär er vilka straff olika brott ger för personer under 18 år. Låt arbetet mynna ut i att eleverna får skriva notiser eller tidningsartiklar om påhittade unga personer som begått ett brott och dömts för detta.

Svenska och historia

- Läs Vilhelm Mobergs Utvandarna, hela boken eller utdrag, alternativt se filmen. Gör ett arbete i samarbete med ämnet historia kring svenskarnas situation under svältåren på 1800-talet då en miljon emigrerade till USA. Jämför med flyktingars situation idag.

Tips på annan media att arbeta med i anslutning till läsning av boken

- *Vinterviken*. Bok av Mats Wahl.
- *Ung och utsatt*, säsong 1 avsnitt 1: "De drog med mig upp hit med kniven". Svt-play.
- *Justitia*, säsong 1 avsnitt 4: "Misshandel". Urplay.
- *Insatser redan i förskolan kan minska ungdomskriminaliteten*. Nyhetsinslag från Sveriges radio.
- *Shoo bre*. Bok av Douglas Foley.
- *Stulen och Sista stöten*. Böcker av Leif Jacobsen.
- *Den jag vill vara*. Bok av Lina Stoltz.
- *Ett hål om dagen*. Bok av Louis Sachar.

Mats Berggrens tips:

- *Kniven i hjärtat*. Tv-serie, Svtplay - Öppet arkiv.
- *Labyrint*. Musikgrupp från Gottsunda.

Övrig information om *Onsdag kväll strax före sju*

ISBN: 978-91-7299-888-9

Antal sidor: 206 sidor

Utgivningsdatum: 2016-11-10

Utgiven av: Bokförlaget Opal

Förlagskontakt: Malou Najic, malou@opal.se

Alsta-serien:

En enda kväll, ISBN: 978-91-7299-936-7

En intensiv roman om en krock, men också ett möte, mellan olika sorters liv i Sverige. Om Martin och Esperanza från förorten Alsta och Alexandra från den fina villan i skyddad överklassmiljö. En dramatisk kväll möts de alla tre och deras liv förändras för alltid. Dessa karaktärer får man skymta som äldre karaktärer i övriga böcker i serien.

Onsdag kväll strax efter sju, ISBN: 978-91-7299-888-9

Det har gått några år sedan *En enda kväll* och nu får vi följa nya ungdommar; barn-
domsvännerna Daniel, Ville och Abdi, studiemotiverade Rakel och Jamila samt
Nalin som är hemligt förälskad i Ville.

Din syster måste dö, ISBN: 978-91-7226-170-9

Evin blir kär i Abdi och hennes storebror Khabat får i uppdrag att döda henne när
deras föräldrar upptäcker att hon har gått bakom deras rygg. De måste försvara
familjens heder.

Rami och Jonatan, ISBN: 978-91-7226-340-6

En bok om den första kärleken, om andras åsikter och om att våga vara den man är.
Denna bok utspelas i grannområdet Östertorp, men Jonatan söker in på fotbolls-
programmet på Alsta gymnasium, där han också går i *Den vita glöden*.

Den vita glöden, ISBN: 978-91-7226-339-0 (inbunden)

Daniel återvänder till Alsta efter en tid på ungdomshem där han avtjänat sitt straff
för dråp på Ville. Abdi har fått ett genombrott med sin musik. Evin i sin tur kämpar
med att finna sig tillrätta med sitt nya liv i egen lägenhet och nytt gymnasium
långt bort från familjen.

